

APROXIMACIÓ A LA HISTÒRIA DEL BARRI DE SANFELIU

ANTONI MATAIX

Director Aula de Cultura de Sanfeliu

El barri és situat a l'extrem Nord-Oest de la ciutat, limitant amb Esplugues i Cornellà, separat de la resta de l'Hospitalet per un barranc que feia de llit a la Riera de la Fonteta per una banda, i per la via fèrria (Línia Barcelona-Vilafranca) per l'altra.

És un barri amb una història recent, des dels anys 30 fins ara. Per tant, més que investigar els seus orígens en segles passats, pretenem fer una anàlisi del seu naixement i creixement com a nucli urbà, de les relacions internes que s'han establert i de la vida comunitària i associativa que s'hi ha generat.

Antecedents previs

No obstant això, podem fer una breu referència a la situació anterior als anys 25 en la qual, com a la resta de la ciutat, hi predominava l'agricultura, essent el 90 % del seu territori utilitzat per vinyes, cirerers i garrofers. S'aprofitaven també alguns dels espais entre els garrofers per a sembrar-hi el blat. Per la banda de la Riera de la Fonteta, es dividiren molt més les extensions de terra, utilitzant-se fins no fa gaire com a petits horts familiars.

Tres són, a part del de Boixeres, els cognoms més coneguts com a grans terratinents del barri en aquella època: Sanfeliu, propietari de la franja central de terreny que ocupa actualment el carrer Sanfeliu i la majoria dels habitatges i carrers que hi ha a tota la seva esquerra, Manets Solanes (Roc) propietari de la franja de terreny més a l'esquerra del barri entre el del Sr. Sanfeliu i el límit de Cornellà, Srs. Roca, propietaris de la majoria de les terres situades a la dreta del carrer Sanfeliu.

Aquesta simple classificació no exclou en absolut l'existència d'altres propietaris més o menys importants, com l'exèrcit (quarter de la Remunta), els Srs. Valeta o els Marquesos de Llinàs.

La gènesi de l'estructura urbana

Ja en els anys trenta, trobem dos petits nuclis de població, ubicats als extrems del barri, en línia amb el que era l'antic camí d'Esplugues que enllaçava les dues vies més importants d'accés a Barcelona (la carretera d'Esplugues i la de La Bordeta). Aquests dos nuclis, l'un, entorn de la Riera de la Fonteta i l'altre entorn el carrer Valeta suposen el punt de partida de la nostra anàlisi.

Cadascun té sis o set solars amb habitatge i són l'ànima del que després es configurarà com a barri del Canyet i barri Valeta respectivament. No obstant això, fins a l'any 40 aquests veïns estaven empadronats en el que era el barri de Muntanya, que ocupava una zona molt més àmplia del que ara estem tractant i, per tant, amb un nombre d'habitants que no corresponia a l'espai que és objecte d'aquest estudi.

Vet aquí una explicació de la dificultat per obtenir dades reals del nombre d'habitants d'aquells anys o anteriors, referits a l'espai del que és ara el barri Sanfeliu.

Abans de l'any 1930, el Sr. Sanfeliu va fer la proposta a l'Ajuntament de parcel·lar les seves terres i dissenyar una urbanització amb uns solars petits que es vendrien lentament a bon preu (25 ctm. el pam) i a terminis de 10 anys o més. La major part dels compradors van ser veïns de Barcelona o de la pròpia ciutat i van utilitzar el solar com a hort familiar, del qual tenien cura durant els caps de setmana.

Amb el projecte d'aquesta urbanització es defineix l'estructura actual del barri i es dissenyen totes les illes de cases que hi ha entre el C/. Cornellà i el C/. Poeta Llombart. Es crea així la possibilitat d'unió entre els dos nuclis de població, cosa que es farà realitat en la mesura que es vagin venent i edificant tots aquells solars durant els anys trenta, quaranta i cinquanta.

Orígens dels noms

Pel que fa als noms, tant del barri com dels carrers, no ho hem pogut esbrinar tot. No obstant això, pels documents que han caigut a les nostres mans, alguna cosa en podem dir:

El propietari de tota la franja de terreny del nucli habitat de la part alta del barri era l'advocat José Valeta de Arquer que a l'any 24 va fraccionar

la seva propietat i la va vendre parcel·lariament, deixant el C/. Valeta (del seu cognom) com a camí central d'accés als solars.

Tots aquests terrenys limitaven per la banda Oest i pel Sud amb els terrenys propietat del Sr. Marquès de Llinàs, el qual hom suposa que va donar el nom, amb un error de transcripció, a l'extensió de terra anomenada (a les escriptures de l'any 24 que hem revisat) «FEIXA LLUNAS». Aquesta extensió de terreny correspon actualment al solar que ocupen els blocs del passatge Llinàs, a l'extensió de terreny que hi ha sense edificar a la seva part nord i, també, a l'espai que ocupa l'escola Pablo Neruda, fins al carrer Miralta.

L'origen del nom del C/. Sanfeliu no té cap mena de dubte, atenent-nos al cognom del propietari que va decidir urbanitzar tota la part central del barri.

L'extraordinària afició per la mineralogia dels encarregats de posar els noms als carrers pot explicar la gran varietat mineralògica dels del nostre barri, afició que no devia ser gaire compartida pel Sr. Sanfeliu, ja que disposem de documents en els quals demana el canvi de nom dels carrers Zinc i Cerio pels de La Miralta i l'Emigrant, respectivament.

Aquest document que data del 24 d'abril de 1930, fent al·lusió a aquest barri, el descriu textualment de la manera següent: «Urbanización sita en el camino del Canyet y en el paraje llamado LA PUJADA, propiedad de Dña. Carmen Prats i Solanes i del recurrente». Aquest nom del Canyet, atenint-nos al significat de la paraula, cal pensar que era la zona on s'enterrava el bestiar; això però, no s'ha pogut confirmar.

El que sí és cert és que el Camí de la Fonteta, no és res més que això: l'accés a la deu d'aigua que brolla passats els ponts de la mina, i que es va canalitzar, apareixent com una «Fonteta», que ha tret les castanyes del foc a moltes famílies del barri quan els carrers no tenien aigua corrent i no hi havia fonts públiques o aquestes no funcionaven.

— L'assentament de la població inicial (1930-1950). Conseqüències

És difícil controlar el creixement de la població durant tota la dècada dels anys trenta, perquè l'any 35 no hi va haver padró municipal. De tota manera malgrat que l'any 41 entrés en funcionament «la Indústria Ladrillera», es pot afirmar que aquest creixement va ser molt lent,

ja que l'any 45 ens trobem amb un cens de només 300 habitants, la majoria dels quals s'han anat comprant els solars, fent-hi primer l'hortet i després un petit habitatge per passar-hi el cap de setmana.

Durant la guerra, l'enclavament perifèric del barri donà major seguretat que el centre de l'Hospitalet o de Barcelona, cosa que provocà que molts d'aquests habitatges es convertissin en els habituals, i posteriorment en els definitius, d'una població autòctona més o menys vinculada al barri Centre o bé a Barcelona.

Malgrat la seguretat de què parlavem, durant aquest període conflictiu es construïren innumbrables refugis a la Riera del Canyet, a la de La Fonteta i als terrenys de La Remunta, que s'omplien cada cop que se sentien les sirenes anunciant el perill de bombardeig.

Una breu lectura del cens del 45 ens constata que els residents definitius s'articulen en base als dos nuclis de població inicials, el de Valeta i el de La Fonteta. Aquest últim creix fonamentalment en direcció a la Riera del Canyet, urbanitzant el C/. de Baix, el C/. de la Salut i el C/. de l'Aviació. També el nucli de la part nord del barri ha crescut, ampliant el nombre d'habitants fixos del C/. de Valeta i de Llunàs i urbanitzant el Camí de Cornellà.

L'habitabilitat de tots aquests edificis no era gaire satisfactòria; en la majoria dels casos eren ben senzills (quatre parets i una uralita) i amb moltes mancances, per exemple la de l'aigua, que fou una de les necessitats importants que es resoldria amb la instal·lació de fonts públiques.

Encara que molts dels solars de la part central del barri a l'any 45 ja estaven venuts, tancats i convertits en horts familiars, el padró d'aquest any ens indica que eren poques les famílies que hi vivien definitivament i que, malgrat que l'estructura dels carrers Miralta, Emigrant, Mireia, Zuloaga i Poeta Llombart fos ja definitiva, el barri, a nivell de població assentada, restava encara dividit en els dos nuclis inicials: el Barri de Valeta i el Barri del Canyet. Cadascuna d'aquestes comunitats va adoptar el sistema més adient de relació comercial per a la seva subsistència. Els veïns de la Riera del Canyet tenien relativament a prop el nucli urbà del Centre. No així els del barri de Valeta, els quals no tingueren altre remei que subsistir amb les dues botigues més antigues del barri: la del C/. de Valeta cantonada amb l'actual C/. Pompeu Fabra i que funcionà des de l'any 35 i la del C/. de Cornellà n. 17 que començà a funcionar molt més tard, però que encara hi és actualment.

Mentre la situació del barri durant aquests anys era tol com l'estem descrivint, tots els refugis que es van construir durant la guerra es començaren a omplir amb els primers emigrants que arribaven de fora de Catalunya; i que venien disposats a aguantar un cert temps, malvivint

com es pogués, per després comprar-se un petit terreny on construir-hi una barraca per sortir del pas, i de mica en mica, anar edificant la pròpia casa.

Aquest ve a ser el procés de més de cinc-cents habitants censats l'any 50 a barraques i refugis de La Fonteta, la Riera del Canyet i la Remunta. Una dada curiosa és que, segons aquest cens, hi havia més veïns vivint en refugis que en les cases edificades a tal efecte a la resta del barri.

El creixement del barri continuava essent lent, i es començaren a interrelacionar els primers immigrants amb la població autòctona sense gaire problemes, ja que en un barri allunyat del centre, on les relacions entre veïns esdevenien quasi imprescindibles, en cinc anys, es donà un creixement de només 115 habitants. És fàcil endevinar que això permeté un procés d'integració assimilat per tothom. Aquesta va ser la tònica general fins als anys 60.

A principis dels 50 ja s'instal·là a la part central del barri, C/. de Sanfeliu cantonada de Poeta Llombart, la primera botiga d'alimentació, amb servei de distribució de gel. Això comença a servir-nos com a indicador que els solars del que havia estat la urbanització del Sr. Sanfeliu acullen una comunitat urbana, que és la que amb el temps farà de pont entre els nuclis de la Valeta i del Canyet.

Si fins el 1945 els carrers principals eren precisament els d'aquests dos noms: la Valeta i la Riera del Canyet, a partir d'ara passarà a ser-ho el de Sanfeliu, com a nexe d'unió entre ambdues comunitats.

Quaranta anys després, palesem algunes consideracions sobre la forma de constituir-se el barri i l'estructura urbana que ha hagut d'adoptar. Això pot semblar gratuït o fora de lloc, però no podem oblidar que per aquest motiu n'ha quedat marcat profundament.

- En primer lloc es pot dir que durant moltíssims anys i, encara ara, en la memòria de molts dels que hi viuen queda palesa la divisió entre els de dalt i els de baix, fet que ha condicionat i perjudicat la vida comunitària i associativa del barri, establint-se unes relacions de competitivitat i enfrontament que en alguns casos han arribat a extrems desagradables.
- En segon lloc, el fet que el barri s'hagi definit totalment als marges de l'antic Camí d'Esplugues, i el fet que es donés al C/. de Sanfeliu la funció d'eix central, ha produït una estructuració totalment lineal i allargada del barri sense possibilitats de promoure un punt de confluència de diversos carrers; en definitiva, hi manca allò tan apreciat que tots els pobles tenen: la seva plaça, el seu cor, el punt de reunió, on s'han anat desenvolupant les primeres botigues, el mercat, i en

els últims temps, la Caixa d'estalvis. Això en aquest barri no s'ha donat pel procés de formació que hem analitzat, però el més trist és que no es pugui produir. Aquesta característica que li resta una part important de personalitat, és la que ha fet impossible que el comerç tingui vida i es pugui desenvolupar.

- En tercer lloc cal analitzar la característica de la seva ubicació i les barreres físiques que el separen de la resta de la ciutat. El barranc de La Fonteta, la via del tren, i l'únic accés al barri descrit en un dictament de l'any 1950 de la forma següent: «Profunda trinchera, con varias curvas y recodos hasta hacer en extremo desagradable su circulación», fan que psicològicament el barri quedi molt més allunyat del nucli urbà del Centre del que realment ho està, creant una consciència de marginació entre els veïns.

Procés de creixement (1950-1965)

Si al cens de 1950 hi ha 590 veïns en refugis i 412 al barri, el transcurs del temps marcarà l'evolució d'aquestes dades de la manera següent: Any 1955, n'hi ha 700 al barri i 150 als refugis i a l'any 60, els refugis han desaparegut pràcticament. Aquesta trajectòria significa que el creixement del barri en aquests 10 anys s'ha fet a partir d'unes famílies molt humils i amb pocs recursos, ajuntant-se en molts casos unes quantes famílies en una planta baixa, en un pis i, fins i tot, en un parell d'habitacions.

La majoria dels habitatges que s'hi han construït ja no contemplen l'hort familiar, filant més prim pel que fa als metres quadrats. Ja es comencen a construir cases de dues plantes d'una manera familiar, quasi artesanal, durant els caps de setmana, a hores lliures, etc... La majoria s'habiten abans de ser acabades i en alguns casos els acabats definitius (façanes exteriors, escales, etc...), resten sense fer durant molts anys.

Aquest poblament fins l'any 55 es fa, fonamentalment, a la part central del barri, omplint els solars de la urbanització que ja s'havia projectat.

A partir de l'any 55, es comencen a obrir nous carrers totalment deshabitats fins aleshores, com són els carrers Rubidio, Alta i Estroncio, que acolliren un gruix important de població immigrada; la qual continuant la tònica anterior, construí els seus propis habitatges.

A l'any 60, l'estructura dels carrers del barri és gairebé l'actual, només li manca el perllongament cap a Cornellà dels carrers de Miralta i l'Emigrant, el passatge Llunàs i la urbanització del Canyet. En aquest any es comença a edificar el C/. Teluro.

L'assentament dels nous residents no va ser difícil. Va ser un procés lent i controlat, afavorit per les relacions internes que necessàriament s'anaven establint. La distància respecte d'un altre nucli de població i les traves físiques del barri fan possible que es desenvolupin els comerços existents i que se n'obrin de nous. Per aquestes raons, a finals dels cinquanta els veïns es coneixen quasi bé tots, s'han començat a establir relacions entre els de dalt, del mig i els de baix. El barri es comença a contemplar com a una unitat, encara que allò que dèiem de la divisió psicològica romandrà durant molts anys més. També comença a adquirir una certa maduresa com a barri; prova d'això és la inauguració de l'Escola Sanfeliu l'any 61, la primera escola, fet que es pot considerar com a primícia de l'etapa de desenvolupament social, econòmic i cultural següent.

Fins ara hem estat parlant del creixement del barri a nivell de població, i a nivell espacial. També hem parlat de la seva urbanització, entenent-la com l'edificació de solars per a habitatges; no parlem d'infraestructures públiques de clavegueres, d'asfaltat de carrers, etc.

En aquells anys, la majoria de les cases tenien pous morts, moltes no tenien ni la instal·lació d'aigua corrent i l'enllumenat públic era encara molt deficitari.

Aquesta situació començà a generar una consciència de marginació del barri i dels seus habitants en relació amb la resta de la ciutat. No obstant això, la situació política del moment, la gran quantitat d'hores extraordinàries que es feien i la necessitat d'estabilitat després dels esforços per a construir i adquirir la casa, van garantir que aquesta consciència no s'exterioritzés públicament i que no tingués repercussions socials.

Als anys 60 i, més concretament el 64, s'inicia una nova etapa en el procés de desenvolupament del barri. Els cinc primers anys d'aquesta dècada, signifiquen una continuïtat de creixement de l'època anterior. Es van ocupar els solars d'una manera desordenada, construint-hi edificis unifamiliars o de dues plantes amb mancances de tot tipus i amb poquíssims recursos. Tampoc no hi arriben els serveis públics en aquests quatre anys, a excepció del clavegueram i pavimentació del C/. Riera del Canyet que, fins llavors, durant els dies de pluja, resultava absolutament intransitable.

— Definició del propi barri i gestació de la vida associativa (1965-70)

A partir de l'any 1964, la cosa comença a canviar, s'inicia una onada migratòria més forta, que entra a formar part del barri a partir d'una nova modalitat pràcticament desconeguda. Petits constructors, al-

gus fins i tot veïns del barri, comencen a implantar la modalitat de la «permuta» d'uns terrenys a canvi d'un o dos pisos o bé locals comercials, segons l'edificabilitat del solar. Amb la implantació d'aquesta nova pràctica, s'entra de ple en el terreny de l'especulació: pisos ridículs i exageradament aprofitats; a uns preus desorbitats. Ara bé, perquè l'edificació d'un solar obtingut a través d'una permuta resulti rendible, s'ha d'edificar amb la major alçada possible. És per això que ens trobem amb edificis de tres, quatre o cinc plantes, depenent de la benevolència de la llicència d'obres, segons els criteris de compensació d'espais.

Això provoca un procés més accelerat de creixement, amb les conseqüències que comporta. Entre el 64 i el 68 les expectatives comercials del barri començaren a ser importants, i s'obriren nous establiments, que cobriren els serveis mínims, sobretot en el camp de l'alimentació, forn de pa, botigues, bars, una drogueria, la primera perruqueria de senyors, una farmàcia, etc. També a l'any 68 s'inaugura el «mercadillo», situat a l'edifici més gran de l'època i el més conflictiu. No obstant això, en molts sectors comercials encara quedava un buit important (electrodomèstics, vestit, mobiliari, etc...) pels quals es depenia de l'Hospitalet Centre, de Collblanc o de Barcelona i, posteriorment, quan va esclatar el furor comercial a la Ciutat Satèl·lit es va passar a dependre fonamentalment de Cornellà, fins i tot, a nivell de les necessitats bàsiques d'alimentació.

Si com hem dit abans, la posada en marxa de la primera escola constituïa la primícia de l'època de desenvolupament, el reconeixement definitiu de l'existència d'un nucli urbà important en evolució és l'assignació d'un capellà al barri amb la missió de muntar una parròquia. Això succeí l'any 1965, fet que marcà l'inici de la vida comunitària i associativa del barri.

El capellà En Mariano Roncalés, que ve al barri, és una persona decidida, amb empena, geniüda, tossuda i oberta als corrents de l'Església de l'època. Es posa com a fita una doble tasca: a nivell social, millorar les condicions de vida dels veïns del barri i fer que aquests comencin a organitzar-se i, a nivell pastoral, crear una parròquia físicament i espiritualment. Evidentment un paper ben difícil.

Encara que en un principi no va caure en gràcia als sectors més clàssics, per no dir reaccionaris, del barri, pel seu «modernisme» (entre d'altres coses no portava sotana), de mica en mica va anar creant un nucli de fidels que li van fer costat en la major part de les seves iniciatives, fins que va poder llogar un local (petit magatzem) al C/. Rey Don Jaime per ubicar-hi la parròquia. Després va passar a un local més gran, al C/. Estroncio, fins que va aconseguir que la Sra. Roca cedís el terreny

on es va començar a construir l'any 67 la parròquia, amb la col·laboració desinteressada de molts veïns del barri, alguns professionals de la construcció i d'altres aficionats al bricolatge. Gràcies a l'esforç de tots ells es va aconseguir tirar l'obra endavant.

Per iniciativa del capellà, l'any 66 es fa una convocatòria per crear la junta gestora del que hauria de ser «La Asociación de Cabezas de familia». Fou una convocatòria amb èxit, que omplí els locals de l'Escola Sanfeliu al C/. Cornellà i, que afavorí el principi de la vida associativa en aquest barri.

Tres eren els factors que a nivell objectiu, i en aquells moments, feien pronosticar un bon futur per a aquesta entitat que mai no es va arribar a legalitzar:

- El lent procés de creixement del barri que s'havia donat fins ara va propiciar que la gent es conegués bastant, creant un clima de bones relacions.
- L'oblit total del barri, per part de l'Administració, pel que fa referència als serveis.
- El projecte del II Cinturó de Ronda que havia de travessar el barri pel mig, afectant el bloc de pisos més gran on, a part de 90 famílies, hi havia el mercat i unes aules de l'única escola del barri. Cal dir també que el solar afectat havia estat propietat d'un regidor municipal el qual va edificar i vendre els pisos i parades, tot i conèixer l'afectació pel traçat del II Cinturó. Tema conflictiu que va emprendre amb ganes la Junta Provisional de la nova Associació, conjuntament amb els veïns afectats, i enganyats per l'afer.

Si hi ha algun tema que serveixi de nexa entre entitats, homes, èpoques diferents del barri, etc., aquest és el del traçat del II Cinturó de Ronda, encara ara objecte d'un nou estudi per part de l'Administració i dels organismes competents.

Ha estat des de sempre, un dels punts de mira per part de les diferents juntes i comissions gestores de les entitats que s'han anat succeint: Reunions, assemblees, visites de l'Alcalde a l'envelat, impugnacions, propostes de desviació i denúncies al jutjat, articles als diaris, contraarticles, etc.

Fou una època molt interessant en la qual van haver-hi tres juntes provisionals, perquè els primers estatuts redactats es van haver de canviar pels del «Movimiento». Malgrat això, mai no van aconseguir la seva legalització, amb el consegüent desinflament dels qui els promovien.

Tres juntes assessorades pel capellà que, a part de tractar el tema

del II Cinturó i la seva afectació als blocs 59 i 69 del C/. de Sanfeliu, van proporcionar algunes millores al barri —línia d'autobús, instal·lació d'aigua als carrers— on encara no hi havia cap cabina de telèfon, l'asfaltat d'alguns carrers i reclamacions per aplicació de contribucions especials exhaustives entre d'altres.

També en aquesta època i a l'entorn de la parròquia s'organitzen altres grups que incideixen, especialment, en la vida social del barri. Grups de joves, que discuteixen, s'estructuren el seu temps lliure, programen activitats, xerrades, cinema, excursions, etc. També s'organitza la primera Comissió de Festes del barri que donà com a resultat la primera Festa Major, prevista per la Immaculada, el desembre de 1967. Festa que es caracteritzà per les agradables tertúlies dins l'envelat, al voltant de cadascuna de les sis estufes que hi havia. Malgrat el fred i les condicions meteorològiques desfavorables, va ser un bon inici que afavorí l'organització de les Festes Majors següents, fins l'any 71 o 72, quan un incendi, fortuït o provocat, va destruir l'envelat i la paciència dels qui l'havien organitzat.

Les Festes Majors o revetlles de Sant Joan i Sant Pere d'aquests cinc anys, es recorden actualment amb molta nostàlgia, com uns grans esdeveniments que van donar al barri una vida més intensa, plena de relacions entre el veïnat. Es recorden com allò que realment ha de ser la Festa Major d'un barri.

Bé és cert que eren unes festes poc creatives, molt integrades al sistema: balls, folklore, atraccions, elecció de pubilla, majorets, banda de trompetes, llotja d'honor per a les autoritats, etc.; però ningú no pot negar que el clima que es creava al barri, i sobretot a l'envelat, era realment de «FESTA MAJOR». Aquest és un tema apassionant que hem de deixar en parèntesi per a aquells a qui realment els toca fer una anàlisi del procés festiu d'aquesta ciutat.

Una altra arrel de vida associativa es va començar a articular a l'entorn de l'esport, concretament del futbol. Amb el nom C.D. La Plana, domiciliat al C/. Rubidío 17, segons el segell estampat a les fitxes de la temporada de 1960-61 que ens ha deixat el propi promotor, es coneixia l'equip format majoritàriament per joves del barri, que van treballar durament per aconseguir el primer camp de futbol, on ara hi ha la parada del metro. Mentrestant, a partir de l'any 66, els més petits, infantils i juvenils, s'organitzen sota el nom de «Peña Quiqui», tal com consta en el programa de la Festa Major de l'any 68.

A partir de l'any 69 es constituïa definitivament l'actual «Club Deportivo Sector Sanfeliu», que ben aviat va utilitzar el camp de futbol

que s'utilitza actualment, arranjat, com sempre, amb els esforços dels jugadors i responsables del Club.

Pel que es desprèn d'aquestes darreres línies d'anàlisi del període 1965 i 70, pot semblar que tot eren flors i violes, i que el vent només bufava de cara. Si abans apuntàvem tres factors favorables al bon desenvolupament de la vida associativa, també en podem citar alguns més que afecten negativament aquest procés:

- Al marge que l'estructura urbana ja s'ha cobert en la seva totalitat, entre els veïns encara hi ha la imatge dels dos barris; el de dalt i el de baix.
- Una altra dualitat que es comença a donar en aquests anys és la de veïns «antics» i els «nous». Els «antics» eren els coneguts, els de sempre, els que a mida que havien anat arribant, havien connectat ràpidament amb els que hi havia. Els «nous» són els que van començar a arribar a partir de l'any 65, que ja es van comprar un piset, i només van establir relació amb els de l'escala i amb dos o tres botiguers on anaven a comprar. Els costa entrar en contacte amb els cercles ja formats de fa temps, dels que hi porten més anys. També se'ls ha canviat l'estructura de les cases. En definitiva, es comença a perdre l'ambient de poble, tan peculiar en aquest barri. Una altra dualitat i lligada a l'anterior, és la dels «catalans» i «castellans» (més correctament catalano-parlants i no catalano-parlants), divisió que, sense ser tan greu com en altres indrets de la nostra geografia, ha suposat també una limitació a la convivència comunitària entre tots els veïns, limitació que s'ha anat superant amb el temps, però que en els primers anys d'immigració més forta, fou un petit xoc.
- Un nou factor que influeix negativament en aquest procés és el desenvolupament comercial del barri veí de Sant Ildefons de Cornellà, sobretot l'obertura del seu gran mercat. Si el barri per si mateix ja tenia un creixement lent de tot el seu comerç, aquest factor l'acabà de sentenciar: les parades del «mercadillo» que s'inauguraren l'any 68 no tornaran a aixecar mai més el cap, des que s'inicià aquesta dependència tan forta vers Cornellà. A aquesta circumstància cal afegir-hi la de l'estructura allargada del barri i la seva incidència, de la qual parlàvem anteriorment.

L'emigració cap a altres nuclis urbans a l'hora de fer les compres habituals, impedeix que la gent es trobi en el seu propi barri, a les cues, a les llargues esperes, a les botigues, etc., en definitiva, tot allò que constitueix el marc de relació perfecta en un lloc d'aquestes caracterís-

tiques, on el més important ha de ser la comunicació. Perdre això és perdre mitja vida.

Si el capellà i els seus col·laboradors no s'haguessin esforçat en garantir l'altra mitja, qui sap què fóra de nosaltres a l'any 86.

El resultat de la interrelació d'aquests factors que han incidit negativament en els inicis del procés associatiu del barri amb aquells dels quals parlàvem que afavorien aquest procés, és el que li dóna aquestes característiques tan peculiars que el fan atractiu, però difícil; que sembla que tot hagi d'anar sobre rodes, però no es troben els camins per fer-ho; que sembla que els veïns s'entenguin però també s'enfronten; que plegats fem pinya, però que cadascú va per la seva banda, etc.

Aquesta dialèctica difícil és el repte dels qui hi vivim i patim, i hem de saber trobar en cada moment el que li convé.

De l'exposició de tot aquest capítol és fàcil concloure que aquest quinquenni 1965-70 ha estat una de les èpoques més definitòries del barri, sobretot a nivell col·lectiu. El barri Sanfeliu assolí la majoria d'edat.

Etapa d'estancament de la vida comunitària (1970-1975)

A partir del 1970 i fins el 75 el nombre de veïns va anar creixent amb més acceleració que en els quinquennis anteriors, encara que no s'arriba a la massificació d'altres llocs. Les característiques dels habitatges continuen essent les mateixes que fins ara: blocs de pisos d'una alçada prudencial, segons les amplades del carrers. El barri s'amplia amb l'illa de pisos del C/. de l'Emigrant i posteriorment Miralta, construïts tots pel mateix constructor. Molts dels solars amb un sol habitatge passen a mans dels constructors mitjançant el sistema de permuta. L'assentament dels nous pobladors té les mateixes característiques que el dels anteriors i, per tant, els mateixos avantatges i els mateixos inconvenients. En general, el comerç intern manté la seva característica de mediocritat. L'Ajuntament s'oblida de la problemàtica del barri: durant aquests cinc anys no s'inverteix en cap dels serveis elementals d'una comunitat. El capellà aconsegueix els serveis d'una assistenta social a la qual no li va mancar la feina. També va aconseguir, amb grans esforços, un local que fou la seu d'una escola bressol i també de tota l'activitat parroquial i social que es generà al barri (excepció feta del club de futbol).

Aquest quinquenni en relació amb la vida associativa, va passar amb més pena que glòria, amb més fracassos que èxits.

L'embrió del que havia d'ésser la «Asociación de Cabezas de Familia» mai no va poder veure els seus estatuts legalitzats ni va obtenir una

resposta al seu cavall de batalla que fou el traçat del II Cinturó de Ronda i el contenciós amb el propietari del bloc afectat pel mateix cinturó. Això, afegit a l'alternativa renovadora d'uns altres veïns del barri, que proposaven l'oblit per sempre dels «Estatutos del Movimiento» i la lluita per la legalització d'una Associació de Veïns, cosa que no es va iniciar fins l'any 74, va propiciar un buit associatiu important en la vida reivindicativa del barri. Cal recordar, per altra banda, que la Comissió de Festes es va dissoldre arrel d'aquell incendi a principis dels anys 70.

L'únic que durant aquest temps continuà amb una certa vida fou el Grup de Joves per una banda i la parròquia per l'altra, encara que més relegada a la seva missió pastoral. A l'estiu de l'any 70, els joves, juntament amb el capellà organitzaren unes colònies d'estiu per a infants al mateix barri, que van fer córrer la tinta als diaris i les veus al barri per motius de diferents interpretacions, de criteris ideològics, pedagògics, etc..., que ara no vénen al cas. D'altres activitats que organitzà aquest grup de joves foren: setmanes de joventut, diverses excursions obertes al barri, activitats recreatives, etc., que tingueren més o menys incidència segons els casos. El que sí que va aconseguir aquest grup, va ser una projecció exterior al barri, cosa que fins llavors, cap col·lectiu no havia intentat. Aquesta projecció es va donar vers el moviment de joves cristians, que es generà entre el 71 i el 73 a tota la ciutat i que va agrupar nombrosos grups dels diferents barris.

Cal dir, a la fi, excepció feta d'aquest grup de joves, que la crisi general de l'associacionisme d'aquesta època, s'aguditza quan l'any 74 el capellà, fins no fa gaire tot un exemple de fermesa, decideix penjar els hàbits i abandonar el barri. No ens hem atrevit a preguntar si la crisi personal d'ell va influir en aquesta etapa decadent o bé aquesta situació difícil del barri va portar-lo a prendre aquesta decisió. En qualsevol cas, els fets van ser aquests i no té gaire sentit preguntar-se si l'ou va ser abans que la gallina o viceversa.

Reorganització i consolidació de la vida associativa (1975-1980)

Si l'anterior va ser una etapa mediocre, que va incidir molt poc en la vida del barri, la que descriurem a continuació, del 75 fins al 80, va significar tot el contrari: mobilitat absoluta, naixement i creixement de noves entitats, vitalitat, mobilitzacions populars, moltes dotacions i serveis públics, etc., són les característiques principals d'aquests cinc anys.

Partint de la base que una Comissió gestora va iniciar els tràmits de legalització de l'Associació de Veïns a l'any 74 la revisió del «Plan Comarcal» aixecà novament el fantasma del Cinturó de Ronda i la polè-

mica de l'assignació de tots els terrenys disponibles del barri per a equipaments comarcals més que locals. Posteriorment va ser la revisió del «Plan Parcial» del barri el que provocà una nova Assemblea de Veïns que se celebrà a l'església i que significarà el principi d'un treball continuat al si de l'Associació de Veïns, amb independència de la seva legalització.

Es van fer impugnacions als dos plans i es van crear comissions de treball per tractar diferents problemes del barri i per difondre la idea de l'Associació. Un d'aquests grups s'encarregà de la neteja del solar del C/. de l'Emigrant, tasca que aviat es va resoldre favorablement i significà l'eufòria associativa de tots els veïns que van participar en la seva resolució. Va ser un bon començament per una nova entitat que va aconseguir la legalització definitiva l'any 75 i que necessitava credibilitat. Per altra banda, arribà al barri el nou representant de l'església, amb una difícil tasca per davant; una experiència interessant amb moltes conseqüències positives i negatives, malgrat que aquestes últimes són les úniques que influeixen en aquestes circumstàncies. També rebia com a herència de la situació anterior, el buit social i espiritual que provocà l'absència de titular al front de la Parròquia durant més de mig any.

El nou prevere va actuar amb cautela i precaució, va oferir els locals, segons el costum, al moviment associatiu sense cap pega; va desmarcar-se, però, de la vida de l'entitat sense intervenir-hi (actitud lògica, tenint en compte que quan ell va arribar l'entitat estava pràcticament constituïda i funcionant). Aquest va ser el nou element introduït i diferenciador de les èpoques anteriors pel que fa a les relacions entre parròquia i entitats de barri.

Aquesta no intervenció del capellà, en l'Associació de Veïns, va permetre la diferenciació clara de les funcions d'ambdues entitats, podent aprofundir cadascuna en el seu treball, amb bones relacions i sense interferències.

Així van anar els resultats: la Parròquia, de mica en mica, amb treball de formigueta, amb laboriositat i paciència, va crear la seva Comunitat Cristiana, el seu nucli de «fidels» que van donar suport al seu representant en totes les iniciatives i col·laboraren estretament amb la seva missió pastoral. Si a aquest bon «saber fer» li afegim el suport del treball d'una comunitat de religioses que viuen al barri i el prestigi que davant de qualsevol veï té el «Sr. Capellà», que també hi ajuda, és fàcil entendre que la parròquia hagi evolucionat favorablement vers els seus objectius. Així doncs, podem dir que l'etapa 1975-1980 per a la Parròquia és una etapa de recerca dels seus camins i de formació de la seva comunitat com a nucli associatiu.

No menys brillant va ser, en aquest període, la trajectòria de l'Associació de Veïns. Diversos són els factors que van ajudar favorablement als que la promogueren:

- Una situació política d'eufòria a tot l'Estat, que invitava a la participació en qualsevol tipus d'activitat pública.
- El barri continuava amb els mateixos dèficits públics que en tots els anys anteriors.
- A la resta de la Ciutat es vivia la mateixa eufòria reivindicativa que permetria arribar a campanyes generals de mobilització (rebutts d'escombraries, assignació dels 2.085 metres per a les escoles públiques).
- L'Ajuntament, decideix invertir en el barri, perquè es dona un moviment reivindicatiu i perquè algun dia havia de ser.

Tots aquests factors, interrelacionats amb els condicionaments generals d'aquest barri, que afecten la vida associativa i que hem analitzat en altres capítols, dona com a resultat un «cocktail» que ens permet valorar com a positiva aquesta primera etapa de l'Associació de Veïns. És una primera etapa de formació, definició d'objectius, i consecucions de programes molt concrets. En tot aquest període, es van fer activitats per la captació de nous socis, festes reivindicatives, set butlletins de l'entitat, infinitat de reunions i assemblees, nombroses manifestacions, cartes, escrits, impugnacions, protestes, etc. Es va arribar a l'any 79 amb més de 400 fitxes de socis (20 % de les famílies del barri). Els temes que es van plantejar, entre altres, foren els següents: Neteja i adequació de solars, asfaltats de carrers, escoles públiques (al 75 no n'hi havia cap, ni tan sols en projecte), II Cinturó de Ronda (una impugnació amb raonaments exhaustius i un estudi-proposta de projectar-lo soterrat), un parc infantil, un centre sanitari i un consultori mèdic, un centre cultural, un club de jubilats, un local per al club infantil, accions i negociacions per a resoldre el tema de les cotxeres del metro, etc.

Si fullegeu els butlletins de l'entitat d'aquesta època, podreu observar que totes aquestes qüestions surten reflectides com a programa d'acció. Per altra banda, cal dir que la majoria d'elles s'han resolt favorablement i, en molts casos, evidenciant públicament el protagonisme que hi havia pres l'Associació de Veïns. L'exemple més clar és que van ser els mateixos veïns, des de la seva entitat, els qui van gestionar directament les matrícules de les escoles Pere Farrés i Costa (Joanot Martorell) i Pablo Neruda.

És aquesta anàlisi la que evidentment ens permet confirmar l'època esplendorosa d'aquesta entitat fins l'any 79.

Una nova entitat, paral·lela a l'Associació de Veïns i a la Parròquia, però amb estreta relació amb elles, es crea l'any 75. És el Club Infantil i Juvenil que en un primer moment, neix a l'entorn de la parròquia, encara que després se n'anirà deslligant. Aquesta nova entitat pretén educar el temps lliure dels infants i joves i oferir el servei de colònies i campaments. El seu desenvolupament va seguir un procés de formació i consolidació molt semblant al de les altres dues que hem analitzat. Va anar trobant el seu camí, el seu funcionament adient, i segurament el que més li va costar va ser trobar un marc de relació amb l'Ajuntament.

En qualsevol cas es pot afirmar que va adquirir el seu pes específic en la vida associativa i comunitària del barri.

A part d'aquestes entitats que, juntament amb el futbol, són els eixos fonamentals de la vida associativa del barri, es van crear a partir de l'Associació de Veïns les Associacions de Pares que corresponien a la implantació de les escoles públiques al barri. Així doncs, acabem aquest període amb dues entitats més amb funcions sectorials molt específiques: l'Associació de Pares del C.N. Pere Farrés i Costa que passarà al Joanot Martorell i la del Pablo Neruda.

Una dada important que resta per assenyalar i que afecta l'evolució de la població, és la construcció dels blocs del Passatge Llunàs, cap a l'any 76. Una construcció, fruit de l'especulació més descarada, que no té res a veure amb la resta d'edificis del barri, hi habita una quarta part dels veïns del barri.

A més a més, és una illa de cases que queda exclosa del pla parcial del barri i, per si no n'hi havia prou, constitueix un passatge privat amb les conseqüències que això comporta.

És difícil, en aquestes circumstàncies, plantejar-se el tema de la integració de les bones relacions entre els veïns, tal com ho he fet fins ara. Ni els veïns del barri han manifestat interès d'incorporar-los a la vida associativa del barri ni ells han sentit la necessitat d'integrar-s'hi (salvant les excepcions). Cal tenir en compte que la situació de l'edifici, tocant a Esplugues i Cornellà, la seva pròpia estructura i el mecanisme organitzatiu d'aquesta pròpia comunitat, han marcat clarament les distàncies. En la seva organització les escales, i els blocs tenen estructurades llurs fórmules de representació i determinen la seva relació amb l'Administració. En tal cas, la comunitat d'exterior, ha desenvolupat les tasques que, per comparació, correspondrien a una Associació de Veïns. Ells han fet reivindicacions i mobilitzacions importants com les de l'any 77, per les esquerdes que apareixien en alguns blocs, també han negociat directament amb l'Administració el condicionament dels espais lliures del passatge, la instal·lació de jocs infantils, etc.

La vida pròpia que han generat internament ha estat positiva, però ha afavorit un aïllament respecte de la vida comunitària general del barri.

En definitiva, podem parlar d'una bona època del ressorgiment associatiu i d'un moment de vertebració i definició de cada una de les entitats que s'han anat constituint de manera diferenciada i clarificadora en relació amb èpoques anteriors.

L'any 79 significa el final d'una època i el començament d'una altra, inici que podem traspassar a l'any 80 que és quan comencen a influir les conseqüències dels canvis operats l'any anterior.

Dispersió de l'Associacionisme i definició de les Entitats i Serveis (1980-1986)

La transformació més significativa i que per diferents raons afectarà a la vida associativa, no només del barri sinó en general, és la de les eleccions Municipals, esperades i reivindicades per la majoria de les entitats ciutadanes. D'entrada, i sense fer cap mena d'anàlisi, podem dir que una incidència directa en la pèrdua de capacitat de les entitats cíviques ha estat el fet d'incloure en les llistes a líders reals del món associatiu. Aquest desmembrament d'algunes de les entitats es completa quan alguns dels membres que no havien estat proposats com a candidats passen a tècnics de l'Administració, abandonant així la seva tasca. Per altra banda, cal analitzar també la poca maniobrabilitat de les pròpies entitats per no saber cobrir, amb eficàcia, el buit provocat per aquestes fuites.

Si aquesta és una incidència directa, n'hi ha d'altres que, sense ser-ho, han provocat resultats similars:

- El procés: esperança —expectativa— desencant, ha estat molt present en molts dels socis de les entitats.
- El procés de molts afiliats als partits que comparteixen el govern municipal: esperança —confusió— decepció, també s'ha viscut bastant.

Tots sabem que una cosa és el programa electoral i una altra els problemes pràctics en la seva aplicació. Però també cal reconèixer que l'Administració no ha sabut donar resposta al gran repte, que era la causa de la major part de les esperances: el tema de la Participació Ciutadana en la gestió municipal, tema altament difícil, però amb pocs intents per superar-lo. A part d'això, la situació de la crisi econòmica, l'atur, etc., produeixen una situació d'angoixa constant que en molts casos limiten la participació tranquil·la i eficaç de l'individu.

El que és cert és que les entitats no han sabut adaptar els seus esquemes de funcionament a les noves condicions que s'han anat generant amb els nous Ajuntaments. Per exemple, a l'època anterior, quan un veí tenia un problema anava a assessorar-se a l'Associació de Veïns. En l'època actual pot anar perfectament a la Regidoria de Districte. En aquest procés, les entitats han perdut un paper que no han sabut guanyar de cap altra manera.

Evidentment, aquesta influència de les eleccions en les entitats es deixa sentir molt més en aquelles que tenien una relació directa amb l'Administració que en les altres entitats com, per exemple, la Parròquia o el Club de Futbol.

Cadascuna d'aquestes dues continuen el procés de consolidació de les èpoques anteriors.

La parròquia consolidant el nucli de comunitat cristiana, creant altres cèl·lules de vida associativa a l'entorn de la seva tasca (comissió Social, comissió d'Obres, Mipic, etc.). Cal remarcar com a exemple que il·lustra aquesta afirmació, que la Parròquia ha aconseguit els locals on té la seu actualment amb l'esforç de molts veïns del barri que, desinteressadament, han col·laborat durant molts anys o, fins i tot, han participat en diferents campanyes econòmiques. Si el capellà no hagués tingut el suport humà necessari, és evident que no hauria començat aquestes obres.

El Club de Futbol, continua la seva vida amb alts i baixos, però evidentment, amb possibilitats d'anar-se mantenint.

El Club Infantil, en aquesta època comença a trobar el seu marc de relació amb l'Ajuntament, avança en el nou model de funcionament, tendint cap a la professionalització. Tot fa pensar que ha sabut canviar el seus esquemes a temps per adaptar-se a la nova situació creada en la societat. Així sigui. Ara hem començat a analitzar processos que estan en fase de desenvolupament i que no han finalitzat i, per tant, entrem en el terreny de l'especulació. Esperem que els lectors entenguen les dificultats de fer aquest tipus d'anàlisi. En qualsevol cas i dins del tema de l'associacionisme, cal pensar que hi ha el perill que aquesta tendència a la professionalitat pugui fer perdre el caràcter associatiu del Club, convertint-lo en una entitat de prestació de serveis. No ha estat aquesta la sort que ha corregut l'Associació de Veïns. Va intentar mantenir el vell esquema: reunió, reivindicació, assemblea, acció; però aquesta estratègia quedava antiquada respecte de la nova situació creada per les eleccions, i també pel fet que el barri durant cinc anys, 75-80, s'havia dotat de tots els serveis, equipaments i obres mínimes imprescindibles per a una comunitat i, fins i tot, alguns més. Els veïns tenien els nens escolarit-

zats, utilitzaven espais verds, i no tenien cap necessitat de primer ordre que els fes participar en un procés reivindicatiu.

Per una i altra raó, es va entrar en el 81 en una profunda crisi, de la qual es pot dir que no se'n va sortir, encara que d'esforços per retrobar el seu marc d'acció i la seva estratègia no en van faltar. Quatre foren les juntes que en aquest període de temps, tingueren la responsabilitat del timó de l'entitat, però cap d'elles no va poder introduir aires nous que fessin possible un nou ressorgir, malgrat les bones intencions de tots.

El pas del temps no ha fet més que evidenciar i augmentar aquesta crisi, arribant a una situació límit l'any 86. L'Associació de Veïns no es reuneix, va desaparèixer com per art de màgia, cap convocatòria, cap reunió, ningú no en sap res, sembla que tots hagin dimitit, però el clam general insisteix: «Es veia venir».

A partir de l'any 79 havien aparegut dos serveis culturals, reivindicats per l'Associació de Veïns des de feia temps, que afectaran indiscutablement a la vida social i cultural de tot el conjunt del barri.

Un dels serveis és l'Aula de Cultura que, dotada amb uns locals sense cap tipus de condició, ha d'albergar les diferents entitats del barri que ho han sol·licitat. A partir d'aquell any, el nucli d'activitat es desplaça al C/. Miralta, a la part nord del barri, i canvien també les relacions internes de cada una de les entitats. L'Aula de Cultura pretén dinamitzar la vida cultural del barri organitzant tallers, espectacles, festes i establint una relació seriosa amb la resta de les entitats. Aquesta finalitat es reflecteix al llarg dels 7 anys de vida amb activitats més o menys encertades, participació en les festes, activitats coorganitzades amb d'altres entitats i, en definitiva, en la creació d'una infraestructura humana que decideix participar activament en la vida cultural del barri, proposant projectes, realitzacions de treball en equip, etc.

L'altre servei important que neix paral·lel a l'Aula és el de l'Escola d'Adults. Inicialment un grup de voluntaris, mestres en la seva majoria, decideix organitzar una escola per a adults, a la qual destinaran una gran part del seu temps lliure. Aquesta escola, inicialment una mica «atípicca», utilitza també des de l'any 79 els locals de l'Aula que, segons sembla, serveixen per a tot.

L'alfabetització dels veïns del nostre barri, la possibilitat que treguin el Certificat d'Estudis Primaris o també de Graduat Escolar i, en definitiva, l'educació permanent dels adults, són els objectius d'aquells mestres, els quals inicien aquesta experiència tenint com a única garantia de continuïtat el seu propi esforç encara que amb el temps serà recomensat amb l'assignació per part de la Generalitat de places definitives

de mestres i, finalment, amb la consecució d'uns locals propis, després d'una intensa i llarga lluita i persecució a totes les instàncies públiques.

Les Associacions de Pares són també nuclis d'associacionisme, que es creen inicialment com a interlocutors entre els pares i els mestres pel que fa als temes d'educació dels fills i de la relació i actitud d'aquests a l'escola, però de mica en mica van abraçant un terreny d'acció que s'estén a les activitats extraescolars, fonamentalment esportives encara que també artístiques i culturals. Les Associacions de Pares, per les seves característiques sectorials, han agafat una dinàmica pròpia (molt diferent de les altres), participant escassament en les activitats generals del barri.

Cal citar també el Club de Jubilats. Inicialment va néixer com a vocalia de l'Associació de Veïns, amb un caràcter totalment reivindicatiu. Reivindicaven el passi de transports i el local per ubicar-hi el Club. Moltes hores i sacrificis va costar aconseguir-lo. Ara ja el tenen. El Club de Jubilats s'omple cada dia amb les activitats lúdiques (cartes, dominò, etc.). Però, n'hi ha prou amb això? Sembla que per a alguns sí, i per a d'altres no.

L'última entitat que s'ha constituït en aquest barri és la de la petanca, que s'ha construït les pistes, condicionant-les de la millor manera possible.

Així doncs, pel que fa a les entitats (i serveis) podem dir que aquesta època significa proliferació i disgregació; proliferació perquè n'han nascut de noves i disgregació perquè cadascuna ha definit millor les seves tasques i, en general, s'han anat desmarcant les unes de les altres, cada entitat ha agafat el seu ritme, els seus camins i la seva vida, oblidant-se del procés general del barri. El procés pel que ha passat l'organització de les Festes en aquests set anys n'és un exemple.

La primera de les Festes Majors (de les de la segona fornada) es va organitzar l'any 79, aprofitant l'eufòria dels anys anteriors. Malauradament i degut a un desagradable accident que commocionà el barri, no es va poder dur a terme. A partir d'aquesta, les altres s'han anat organitzant al voltant de l'Aula de Cultura, que ha anat cobrint diferents papers segons la situació de la Comissió del moment.

L'any 1980 i 1981 la festa es va organitzar al solar del C/. Miralta. En aquests dos anys, hi van participar fonamentalment l'Aula, l'Associació de Veïns i el Club Infantil. L'esquema va ser totalment diferent al de les «nostàlgiques» de l'envelat: tot es feia a l'aire lliure, gratuït. Només hi havia dos balls, s'introduïren altres activitats, recitals, espectacles, etc. No hi havia pubilla ni llotja per a les autoritats. Es pot dir

que les festes van funcionar amb molt públic. Els espectacles, sobretot les representacions del GAT de l'any 80, li van donar un nivell qualitatiu i d'impacte molt interessant, que posteriorment, segons quins anys, s'ha trobat a faltar. Podem dir que aquestes festes han tingut la seva importància, però no han tingut allò tan entranyable i familiar que caracteritzava les festes dels anys 60.

De l'any 82 fins ara el procés festiu del barri s'ha mantingut al voltant de l'Aula de Cultura, però en la majoria dels anys la participació de les entitats ha estat escassa. Més aviat hi ha hagut una participació de veïns a títol individual. Aquest deslligar-se de les entitats i la vida associativa ha deixat la Festa una mica a l'aire, sense els fonaments que necessita qualsevol festa popular. Els veïns des de la seva organització no s'han fet seva la Festa i hi participen des de la barrera. No li donen aquell suport imprescindible perquè els actes organitzats al carrer tinguin el mateix caliu que els organitzats a l'envelat. Aquesta és la situació actual del procés festiu. Aquest any hi haurà Festa Major perquè s'ha constituït la comissió gràcies a una carta oberta als veïns, després de constatar-se que no hi havia cap comissió que l'estigués preparant.

En definitiva, aquesta darrera etapa s'ha caracteritzat per un mínim creixement de població del barri i per la dispersió i poca coordinació de les entitats, cosa que seria comprensible si aquest barri tingués 40.000 habitants i 50 entitats, però una mica imperdonable si ens atenim a la seva realitat actual.

Una darrera apreciació que es pot fer al respecte és que les associacions que s'estan generant actualment són aquelles que s'articulen en funció d'uns objectius sectorials específics i molt concrets. Això ens pot donar, doncs, les pistes de quin ha de ser el futur de la vida associativa d'aquest barri.

Invitació a un somni

Tothom hem somniat més d'una vegada i no hi ha cosa més estimuladora, per als qui estimem aquest barri, que fer una passejada pels seus contorns i descobrir que encara són possibles moltes coses:

- És possible que el fantasma del II Cinturó de Ronda desaparegui definitivament d'aquest barri.
- És possible estructurar una petita urbanització amb plantes baixes o d'un pis, jardins i carrers amples que conflueixin a la plaça dels veïns i que revitalitzin un nucli, un centre comercial. En definitiva, la «plaça del poble» que trobem a faltar.

- És possible adequar tots els espais lliures del barri com a espais verds o dedicar-los a equipaments adients.
- És possible que el parc de Can Boixeres s'ampliï per la part de dalt, quedant definitivament obert i integrat al barri.
- És possible que les entitats trobin els marcs d'acció i relació que no existeixen.
- És possible que les Festes tinguin el caliu humà que necessiten.
- És possible
- És possible que aquest barri sigui tot un exemple.

Tot un somni del que no voldríem despertar.

L'Hospitalet a 16 de maig 1986

Evolució de la població segons les dades del cens Municipal

	1930	1945	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985
Zona de Valeta	37	99	166	192	297					
Zona del Centre	—	37	96	389	1004					
Zona del Canyet	25	97	150	180	250					
Refugis barraques	—	68	590	98	23	—	—	—	—	—
TOTAL	62	301	1002	859	1574	2082	2705	3745	6792	6710